FAMILIE-/ARVERET – OMPRØVEN I AUGUST 2012

Opgave 1

Mads og Helle blev gift i 1999. De havde fælleseje. I 1997 havde de købt en villa i lige sameje, som de var flyttet ind i. Mads havde betalt hele sin andel af villaen kontant. Helles andel blev finansieret ved et realkreditlån i villaen, som de begge hæftede for i forhold til realkreditinstituttet.

Mads tjente væsentligt mere end Helle, der havde egen virksomhed. Mads' årlige indtægt var ca. 900.000 kr. De havde derfor den ordning, at alle fælles udgifter blev betalt over en fælleskonto, således at de hver indskød et månedligt beløb på kontoen. Mads' månedlige indskud var 21.000 kr., og Helles var 14.000 kr. Herudover betalte Helle alene ydelserne på sit realkreditlån.

I 2007 syntes Mads, at villaen trængte til et nyt badeværelse. Helle mente slet ikke, at hun havde råd til at betale noget til badeværelset, selv om huset var steget betydeligt i værdi siden 1997. Mads fik et tilbud på en totalrenovering af badeværelset på 240.000 kr. VVS-firmaet, der skulle stå for renoveringen af badeværelset, tilbød samtidig en mindre renovering af villaens bryggers for 20.000 kr.

Mads og Helle var enige om at renovere badeværelset, men Helle ville ikke forpligte sig til at betale mere end de 120.000 kr. af renoveringen, og kun hvis Mads lånte hende pengene, da hendes økonomi ellers ville blive for belastet. Hun var ligeglad med bryggerset. Mads tilbød derefter at låne Helle hendes del af badeværelsesudgiften og selv at betale for bryggerset, da han var meget interesseret i at gøre plads til et svaleskab i bryggerset til sin vin. Renoveringen blev derefter gennemført, og Mads betalte de 260.000 kr.

Da Helle i november 2011 for tredje gang aborterede, indledte hun, uden at Mads vidste det, et forhold til en kollega, Ib. Hun lånte desuden i januar 2012 108.000 kr. af sin søster til en rejse med Ib samme måned. Det resulterede i, at Mads krævede separa-tion, straks han i februar opdagede forholdet, der dog på det tidspunkt var ophørt. Helle og Mads blev separeret ved bevilling af 14.02.2012.

På det efterfølgende skifte med boopgørelsesdag den 23.02.2012 var ægtefællerne enige om, at der på fælleskontoen den 14.02.2012 stod 45.000 kr., og den 23.02.2012 stod 5.000 kr., at Helle stadig skyldte Mads pengene for renoveringen, at villaens værdi pr. 23.02.2012 var 3.600.000 kr., at badeværelsesrenoveringen havde forøget villaens værdi med mindst 240.000 kr., at bryggersrenoveringen måtte antages at have forøget villaens værdi med 20.000 kr., at Helle stadig skyldte sin søster 108.000 kr., og at der pr. 23.02.2012 var en restgæld på 996.000 kr. på det i 1997 optagne realkreditlån i villaen inkl. renter fra 14.02.2012 på 100 kr. Dertil kom et banklån, som begge hæftede for over for banken, som Helle havde optaget i 2008 bl.a. for at afvikle gæld i sin virksomhed, der i 2011 måtte ophøre. Restgælden på banklånet var pr. 23.02.2012 på 598.000 kr. inkl. renter fra 14.02.2012 på 200 kr.

Mads havde bortset fra de nævnte poster den 23.02.2012 bodelsmidler for 401.000 kr. og Helle bodelsmidler for ÷ 48.400 kr.

Hvordan skal værdierne deles kvantitativt, og parternes mellemværender afregnes, når begge parter ønsker mest muligt og i videst muligt omfang ønsker at afregne deres mellemværender?

I maj 2012 ville Mads skilles, men det ville Helle ikke, selv om hun efter separationen havde haft seksuelle forhold til andre. Hvilke muligheder har Mads for at opnå skilsmisse?

Løsningsvejledning til opgave 1

1. Skæringsdagen
Skæringsdagen er 14.02.2012, jf. FSKL § 65, stk. 2 (da den nye ægtefælleskiftelov ikke trådte i kraft før 1.3.2012). Skiftet er et opgør mellem ægtefællerne, hvorfor det for boopgørelsen afgørende for gældens placering er, hvem af ægtefællerne, der endeligt skal bære gælden, jf. FSKL § 65 a, stk. 2.
Litteratur: Familieret 2009 s. 262, 264 og 274.

2. De løbende betalinger på fælleskontoen
Da Mads tjener en del mere end Helle, kan ægtefællerne aftale en fordeling af de løbende fælles udgifter i forhold til deres forsørgelsesevne, jf. RVL § 2, uden at indbetalingerne er at betragte som gaver. Mads kan derfor ikke rejse et krav i anledning af den skæve fordeling.
Litteratur: Familieret 2009 s. 238 f.

3. Indeståendet på fælleskontoen
Beløbet må i mangel af aftale om andet fordeles i forhold til deres indskud, dvs. i forholdet 21 til 14, altså 3/5 til Mads og 2/5 til Helle. Det beløb, der indgår i bodelingen, er de 45.000 kr., der står på skæringsdagen, jf. FSKL § 65, stk. 2, 1. pkt., altså 27.000 kr. til Mads' og 18.000 kr. til Helles bodel. (Studenterne skal ikke forholde sig til, hvad de 40.000 kr. er brugt til).
Litteratur: Familieret 2009 s. 131, 262 og 264.

4. Realkreditlånet
Realkreditlånet er efter aftale, jf. RVL § 29, alene Helles, og hun har derfor også betalt ydelserne alene. Da begge hæfter i forhold til kreditor, kan Mads påberåbe sig FSKL § 65 a (nu ÆSKL § 56). Lånet optages til værdien på boopgørelsestidspunktet, dvs. inkl. renter.
Litteratur: Familieret 2009 s. 114, 215, 220, 265, 266 f. og 274.

5. Banklånet
Banklånet er også alene Helles. Hun har optaget lånet og brugt det til betaling af sin gæld. Det er ikke vederlagskravsfremkaldende, idet der ikke er oplysninger, der overhovedet tyder på misbrug. Da begge hæfter i forhold til banken, kan Mads påberåbe sig FSKL § 65 a, stk. 1. Lånet optages til værdien på boopgørelsestidspunktet, dvs. inkl. renter.
Litteratur: Familieret 2009 s. 114, 186, 215, 220, 265, 266 f. og 274.

6. Det indbyrdes lån på 120.000 kr.
Helle har lånt 120.000 kr. af Mads til sin del af badeværelset, jf. RVL § 29. Lånet er et aktiv i Mads' bodel og et passiv i Helles.
Litteratur: Familieret 2009 s. 114, 220 og 275 f.

7. Bryggerset
Mads tilbyder selv at betale for hele bryggerset. Bryggerset indrettes til Mads' særlige formål, som er uden Helles interesse. Helle slipper dermed for at betale de 10.000 kr., der ellers ville være hendes del, og som hendes del af villaen stiger med i værdi. Beløbet er ikke større, end at det kan rummes i RVL § 2 henset til Mads' indtægt eller i hvert fald kan betragtes som en sædvanlig gave, der ikke kræver ægtepagt, jf. RVL § 30, stk. 1, 2. pkt.
Litteratur: Familieret 2009 s. 114, 220, 224 og 238 f.

8. Villaen ejes i lige sameje og opføres med ½ i hver ægtefælles bodel.
Litteratur: Familieret 2009 s. 114 og 220.

9. Lånet fra søsteren er Helles.
Litteratur: Familieret 2009 s. 215.

10. Rejseudgiften
Rejsen må være **vederlagsfremkaldende** henset til Helles dårlige økonomi, jf. RVL § 23, stk. 1. Havde hun ikke brugt de 108.000 kr., ville hendes bodel være positiv med 55.600 kr., jf. ndf. under 11. Vederlagskravet er derfor 55.600 kr., der udtages forlods af Mads af hans bodel.
Litteratur: Familieret 2009 s. 186 f. og 282.

11. Boopgørelse:	**M**	**H**
Indeståendet på fælleskontoen	27.000 kr.	18.000 kr.
Realkreditlånet		÷996.000 kr.
Banklånet		÷598.000 kr.
Det indbyrdes lån på 120.000 kr.	120.000 kr.	÷120.000 kr.
Lånet fra søsteren		÷108.000 kr.
Villaen	1.800.000 kr.	1.800.000 kr.
I øvrigt	401.000 kr.	÷48.400 kr.
Nettobodele	**2.348.000 kr.**	**÷52.400 kr. = 0**

Boslodsberegning		
Forlods til Mads	55.600 kr.	
Ligedeling af (2.348.000÷55.600)	1.146.200 kr.	1.146.200 kr.
Boslodder	**1.201.800 kr.**	**1.146.200 kr.**

Mads skal derfor som boslodstilsvar aflevere 1.146.200 kr. til Helle. Imidlertid modregner han, da Helle skylder ham 120.000 kr. Han skal derfor kun betale 1.026.200 kr. til Helle.

Da Mads hæfter for Helles bankgæld og realkreditgæld, kan han, jf. FSKL § 65 a, stk. 1, kræve, at hun enten betaler eller stiller sikkerhed for betalingen af de i alt 1.594.000 kr., som han hæfter for. Hvis hun ikke kan det, kan han anvende de 1.026.200 kr. til at sikre sig. Studenterne skal ikke nærmere redegøre for, hvordan det kan gøres. (Udtager M eksempelvis villaen, ændres situationen).
Litteratur: Familieret 2009 s. 253, 261, 274, 275, 279, 282.

12. Skilsmisse
Mads anses for at have frafaldet sin ret til skilsmisse pga. utroskab med Ib før februar 2012 ved kun at forlange separation, jf. ÆL § 33, stk. 1, 2. pkt., uanset om der er tale om et seksuelt forhold eller ej. Utroskab under separationen er ikke skilsmissegrund, jf. ÆL § 33, stk. 2. Da Helle – bortset fra det eventuelle forhold til Ib – ikke har været utro uden Mads` vidende inden separationen, kan Mads ikke få skilsmisse.

Han kan få skilsmisse efter ½ år fra separationen, hvis Helle vil medvirke, jf. ÆL § 31, stk. 2, eller efter 1 års separation, jf. ÆL § 31, stk. 1.
Litteratur: Familieret 2009 s. 72-75.

Opgave 2

Fabian og Lise havde været gift i 28 år, da Fabian i 2010 døde. Fabian havde fra et tidligere ægteskab særbarnet Stig, og Fabian og Lise havde sammen børnene Fie og Fanny. Fanny var død i 2008 ved en trafikulykke og efterlod sig ud over sin ægtefælle Per børnene Bo og Bastian. Per var i uskiftet bo med Bo og Bastian. Ved samme ulykke var Fabian kommet til skade, og han havde fået udbetalt en erstatning for tabt arbejdsfortjeneste på 100.000 kr. og 190.000 kr. for varigt men. I anledning af Fabians død i 2010, fik Lise udbetalt en forsørger-tabserstatning på 280.000 kr.

I ægteskabet mellem Fabian og Lise havde der været fælleseje. Dog havde Lise i 1997 arvet nogle aktier i Novo Nordisk som fuldstændigt særeje, ligesom hun i 1988 fra sin mormor som særeje havde arvet et Asger Jorn-maleri. Med samtykke fra Stig overtog Lise fællesboet til uskiftet bo.

I 2012 ønskede Lise at gifte sig igen og anmodede den 23. juli 2012 skifte-retten om, at det uskiftede bo blev skiftet. Det blev under skiftet oplyst, at Lise havde en sædvanlig kapitalpensionsordning som led i sin ansættelse, hvis værdi blev ansat til 900.000 kr. Lise havde endvidere som begunstiget i Fabians kapitalpensionsordning i anledning af hans død fået udbetalt 1,1 mio. kr., der var indsat på en særlig konto, hvor der inkl. renter nu stod 1,2 mio. kr. Erstatningsbeløbene fra trafikuheldet i 2008 var også indsat på en særskilt konto, hvor der nu stod 316.000 kr. inkl. renter, ligesom Lises forsørgertabs-erstatning stod på en særskilt konto, hvor der nu stod 304.000 kr., hvoraf 24.000 kr. var renter. Asger Jorn-maleriet var 1,2 mio. kr. værd, og Novo Nordisk-aktierne havde en værdi af 800.000 kr. Af værdier i øvrigt var der Lise og Fabians villa med en friværdi på 3,3 mio. kr. samt indbo i villaen for i alt 200.000 kr.

Fabian havde i 2009 oprettet et formgyldigt testamente, hvori han havde bestemt:

1) Lise skal arve sin legale arv.
2) Stig og Fie skal arve mest muligt af resten af arven efter mig.

Hvordan skal værdierne deles, når alle ønsker mest muligt?

Løsningsvejledning til opgave 2

1. Hvad indgår i delingen af det uskiftede bo?

a. Særeje: Det er kun fællesejet, der indgår i det uskiftede bo, jf. AL § 23, stk. 1. Lises Novo Nordisk-aktier er hendes fuldstændige særeje, og det er Asger Jorn-maleriet også, da arven er faldet før 1990.
Litteratur: Arveret 2008 s. 81, 83 og 229. Familieret 2009 s. 155, 157 og 166.

b. Erstatningsbeløbene på 316.000 kr.: Da erstatningsbeløbene tilkom Fabian og ikke Lise, skal de blot indgå i ligedelingen, jf. EAL § 18, stk. 2, 2. pkt. (Tabt arbejdsfortjeneste indgår, uanset hvis den er).
Litteratur: Arveret 2008 s. 85 f. og 87. Familieret 2009 s. 316 f.

c. Fabians kapitalpension på 1,2 mio. kr.: Lise kan udtage kapitalpensionen forlods, da den er udbetalt hende i anledning af Fabians død, og da kapitalpensionen ikke er forbrugt, jf. AL § 23, stk. 2. Også renterne kan udtages forlods, jf. AL § 23, stk. 5.
Litteratur: Arveret 2008 s. 86.

d. Lises kapitalpension på 900.000 kr.: Den kan udtages forlods, jf. AL § 23, stk. 3, som en sædvanlig pension.
Litteratur: Arveret 2008 s. 86.

e. Forsørgertabserstatningen på 304.000 kr.: Lise kan, jf. AL § 23, stk. 6, og EAL § 18, stk. 2, udtage selve erstatningsbeløbet, da det ikke er forbrugt, men ikke renterne på 24.000 kr.
Litteratur: Arveret 2008 s. 87. Familieret 2009 s. 316 ff.

Jf. ovf. indgår Fabians erstatningsbeløb på 316.000 kr. og renterne af Lises forsørgertabserstatning på 24.000 kr. Af andre værdier er der villaen til 3,3 mio. kr. og indbo til 200.000 kr. **I alt 3.840.000 kr.** indgår i det uskiftede bos deling.

2. Arvinger

Lise lever på skiftetidspunktet, så det er kun arven efter Fabian, der skal fordeles. Hans arvinger er Lise, Stig, Fie, og børnebørnene Bo og Bastian, der træder i Fannys sted, jf. AL § 1, stk. 1 og 2, § 9 og § 28, stk. 1, nr. 2. (Svigersønnen Per er ikke arving uanset det uskiftede bo el.)
Litteratur: Arveret 2008 s. 39 f., 55, 112 ff.

3. Delingen af det uskiftede bo

Af de 3.840.000 kr. skal Lise have boslod med ½, dvs. 1.920.000 kr., jf. RVL § 16, stk. 2. I arv efter Fabian falder således hans boslod 1.920.000 kr.

Testamentets pkt. 1 medfører, at Lise arver ½ af 1.920.000 kr. = 960.000 kr., jf. AL § 9, stk. 1, sin legale arv.

Til deling mellem de øvrige arvinger er der 960.000 kr. Heraf skal børnebørnene alene have deres tvangsarv, jf. testamentets pkt. 2 og 1 modsætningsvis. Da Fabian havde 3 børn, er det afdøde barns børn tvangsarvinger til tilsammen ¼ af 1/3 af 960.000 kr. = 80.000 kr., jf. AL § 1, stk. 1 og 2, og § 5, stk. 1. De skal arve hver 40.000 kr.

Stig og Fie skal, jf. testamentets pkt. 2, dele resten, dvs. 960.000 kr. ÷ 80.000 kr. = 880.000 kr. De skal således hver arve 440.000 kr.

Litteratur: Arveret 2008 s. 39 f., 55, 112 ff. 213 ff. og 231 ff.

4. Opgørelse af det uskiftede bo

Lise	Boslod 1.920.000 kr. + arv 960.000 kr. + kapitalpensioner 2,1 mio. kr. + forsørgertabserstatning 280.000 kr. =	5.260.000 kr.
Stig		440.000 kr.
Fie		440.000 kr.
Bo		40.000 kr.
Bastian		40.000 kr.
I alt		6.220.000 kr.

Desuden beholder Lise sit særeje, dvs. Asger Jorn-maleriet til 1,2 mio. kr. og Novo Nordisk-aktierne til 800.000 kr., i alt 2 mio. kr.